

JULIA MOOR:

Hogyan játszunk és tanuljunk autista gyerekekkel Ötletek, tapasztalatok szülőknek és nevelőknek

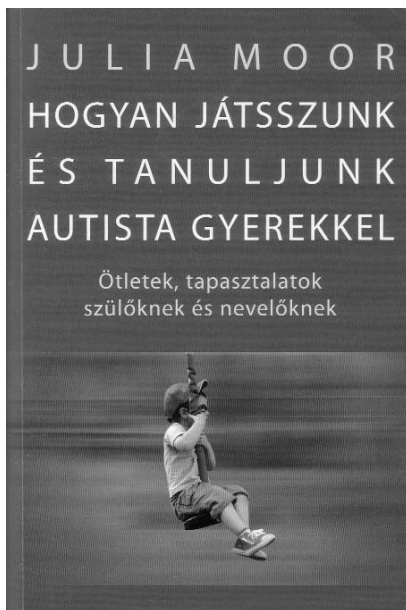
(ANIMUS KIADÓ, BUDAPEST, 2009. 272 OLDAL)

A *Hogyan játszunk és tanuljunk autista gyerekekkel* című könyv szerzője egyrészt egy autista fiút nevelő anyaként, másrészt mint viselkedés- és tanulási zavarokkal küzdő gyermekekkel foglalkozó szakember osztja meg ötleteit és tapasztalatait. E kettősségből fakad a kötetnek az az előnye, hogy tanácsaiban hatékonyan ötvözi a személyes-szülői és a szakmai-elméleti szempontokat.

Az autista gyerekek szociális fejlődése gátolt, fantáziájuk leegyszerűsödött, konkrét. A szerepjátékok elmaradására vezethető vissza, hogy hajlamosak vagyunk megfelekezni arról a tényről, hogy az autista gyermek is gyerek, akinek fejlődéséhez – ép társaikhoz hasonlóan – szüksége van a játékokra. Míg az egészséges fejlődésű gyerekek természetes módon, az utánzás útján sajátítják el a játékok használatát, amelyben általában gond nélkül képesek feldolgozni a valós eseményeket, addig az autizmussal élőknek a szociális interakciók sérülése miatt mindezt éppúgy tanítani kell, mint a normál fejlődésű iskolásoknak az írást és az olvasást.

Julia Moor könyvének logikus rendszerbe foglalt tizenhat fejezete a különböző készségek fejlesztésére így hangsúlyozottan a játékokon keresztül működő ötleteket ad. A szerző kitér a játék jelentőségére, fejlődési korszakokban betöltött szerepére, a strukturált játékokra, a számítógépes programokban és a televízióban rejlő lehetőségekre éppúgy, mint a logikai játékokra, a zene és a mozgás jelentőségére, a szerepváltásos játékokra, a szabadtéri és vízi játékokra, a művészet és a kreativitás

fontosságára, a képzelőerőt fejlesztő játékokra, a tanulást előkészítő tevékenységekre, illetve a dührohamok kezelésére.

A fejezetek elején általános ismertetőt kaphatunk az autizmus retardált készségeinek okairól, következményeiről, valamint a fejlesztésekre irányuló tevékenységekben rejlő lehetőségekről. A számtalan játékos ötletet a személyes élményekről szóló beszámolók hitelesítik. A könyv megadja a játékokhoz szükséges eszközök helyes előkészítési módját, praktikus útmutatást ad ezek beszerzési helyét illetően, és nem feledkezik meg a játékokat megkönnyítő, élvezetesebbé tevő mondókákról, dalokról sem.

A mű különösen rokonszenves vonása, hogy nem előírni szándékozik, nem akarja kijelölni az egyetlen helyesen elgondolt módszert, hanem olyan nyitott javaslatokat kínál, amelyek amellet, hogy a fejlesztendő gyerek igényeire szabhatók, a szülő vagy pedagógus saját kreativitását, egyéniségét is engedi kibontakozni, ezáltal jelentősen megnövelve a játékok hatékonyságát. A könyv hangvételén mindvégig érezhető az az elgondolás, hogy a türelmetlen erőltetés helyett az autista gyerekekhez elfogadó magatartással közeledjünk, ne legyünk tolaakodók. A játékokat a gyermek tempójához igazodva, fokozatosan iktassuk be a napirendbe, hogy az ő világába próbáljunk meg beilleszkedni.

Meggyőződésem szerint Julia Moor gyermekközpontú könyve olyan hiteles alkotás, amely minden olyan pedagógus, szülő és segítő számára nagy segítség, aki a rábízott autizmussal élő gyermeket annak saját egyénisége, szükségéi és igényei szerint igyekszik fejleszteni, ugyanakkor a kötet ezen túl is mutat, és minden gyermeket nevelő számára hasznos ötlettár lehet.

Schmidt Noémi

 [Vissza a tartalomhoz](#)

Siker – öröm – fejlődés

Tanulmányok az értelmileg sérült tanulók társadalmi integrációját elősegítő kulcskompetenciák és kiemelt fejlesztési területek fejlesztéséhez

(BÁRCZI GUSZTÁV ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLA, BUDAPEST, 2010, 259 OLDAL)

A többéves gyógypedagógiai munka során óriási szakmai tudás halmozódik fel egyéni és intézményi szinten, melynek átadása a folyamatos fejlődés záloga. A gyakorló szakemberek esetében az önfejlesztő szakmai tevékenység hangsúlyos, és a szűkös lehetőségek elnyomják az átadás maradandó formáját. Ezt a hiátust szóban, előadásokkal, képzésekkel ellensúlyozzák. Mégis mint tudjuk, a szó elszáll, az írás megmarad elv alapján nélkülözhetetlen nyomtatott formában is megjelentetni az elért szakmai eredményeket a hosszú távú hasznosítás érdekében.

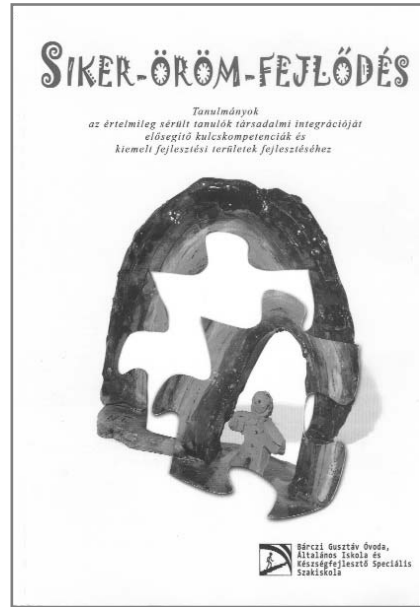
A Bárcai Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola intézményi szinten pótolta a hiányt 30 éves szakmai munkájukat összefoglaló módszertani kiadványával, melyet *Siker – öröm – fejlődés* címmel jelentetett meg.

Kajáry Ildikó, az intézmény vezetője előszavában a gyógypedagógusok, szakemberek figyelmébe ajánlja kiadványukat felhívva a figyelmet a lejegyzett módszerek vázlatos jellegére.

A könyv fejezetei valóban nem teljeskörűen tárgyalják az iskolában folyó szakmai tevékenységeket, ami megbocsátható ilyen széles repertoár esetén. A fejezetekben szereplő foglalkozások során az intézmény szemléletébe és módszerkészletébe kapunk betekintést. Az általános szakmaelméleti és műveltségi ismeretek mellett tantárgyspecifikus gyakorlati ötletekkel, óravázlatokkal ismerkedhet meg az olvasó. A könyvben rejtetten végighúzódik a kompetencia struktúra fejlődésének és fejlesztésének kérdése az óvodástól a szakiskolás korig. Sajnálatos azonban, hogy hivatkozásai nem mindig pontosak, ezért olvasójának időnként kiegészítő kutatásokat kell folytatnia, ha egyik-másik említett munkára rá akar találni.

Mit nyújt a kiadvány az olvasónak? Az általános műveltségi ismeretek morzsái mellett ötleteket a saját munka bővítéséhez a korai fejlesztés, óvodai nevelés, önismeret, esztétika és művészet, matematika, számítástechnika, szociális kompetencia, környezettudatosság, testi és lelki egészség, felnőtté válás terén. Ajánlom a kiadványt mindazok figyelmébe, akik értelmi fogyatékos személyekkel dolgoznak együtt.

Farkasné Gönczi Rita

B. GAÁL KATALIN:

LEGYŐZÖM A DISZLEXIÁT!

 [Vissza a tartalomhoz](#)

Nyelvi fejlesztő és olvasást javító segédkönyv

(TINTA KÖNYVKIADÓ, 2010)

A szerző csaknem 30 éve tevékenykedik logopédusként. Nyelvi fejlesztő, olvasást javító programján 1993 óta dolgozik. A korábban megjelent első és második részt adja most közre egy kötetben.

A könyv célja segítségnyújtás a nyelvi hátrányok leküzdésére, ezáltal az esélyegyenlőség biztosítása a sikeres tanuláshoz.

A szerző a feladatok összeállításánál figyelembe veszi az alsó tagozatos anyanyelvi követelményeket és a speciális logopédiai terápia elemeit. Tekintettel van a gyermekek nyelvi fejlődésére, a különböző érési szintekre.

A fejlesztés területei a programban:

- irányok, térbeli és időbeli relációk gyakorlása
- szókinszbővítés, a főfogalom készlet kialakítása
- nagyobb egységek kisebbre bontása
- betű, szótag – kép összekapcsolása
- hang helyének meghatározása a szóban
- zöngés-zöngétlen, hosszú-rövid hangok differenciálása
- nyelvtani kategóriák és szabályok tudatosítása

A könyv ajánlható a beszéd- és nyelvi fejlődés nehézségeivel küzdő gyermekek fejlesztő logopédusoknak, fejlesztőpedagógusoknak, tanítóknak, szülőknek, akik a gyermekeket az egyéni fejlődésmenetet figyelembe véve szeretnék segíteni.

Schubné Rumpli Henriette

B. INGBORG MILZ:

A számolási gyengeség felismerése és kezelése – Részképességzavar a matematikai gondolkodás terén

(RECHENSCHWÄCHEN ERKENNEN UND BEHANDELN – TELLEISTUNGSTÖRUNGEN IM MATEMATISCHEN DENKEN. BORGMANN PUBLISHING, DORTMUND, 2003.)

Egy hét éve megjelent kiadványt ajánlok a diszkalkulia gyógypedagógiai diagnosztikájával és terápiájával foglalkozó szakemberek számára, mely eredeti német nyelven hozzáférhető az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar könyvtárában.

Miért ajánlok egy 7 éves kiadványt a szakemberek figyelmébe?

Jelenleg a diszkalkuliával foglalkozó szakmaterületek gyors fejlődése tapasztalható, kiemelten a neurológia, pszichológia, ezáltal a kognitív tudományok körében. A gyógypedagógia számára az új eredmények mind elméleti, mind gyakorlati hasznot hoznak. Mégis érdemes a már bevált gyógypedagógiai ismeretekre is rávilágítani, ezáltal a megszerzett jó gyakorlatokat megerősíteni és az új eredményeket beépítve továbbfejlesztani.

Ingebor Milz a diszkalkulia szakmaelméletének interdiszciplináris hátterét mutatja be központba állítva a neuropszichológiát, melyet az orvostudomány, pszichológia és pedagógia oldaláról közelít meg. Affolter modelljére alapozva építi fel a matematikai gondolkodás struktúráját, melynek alapja a modális, intermodális, szenzomotoros szint. Erre épül a nyelvi fejlődés szintje, mely a matematikai gondolkodás bázisa. A modell alapján a matematikai gondolkodás térben és időben zajló nyelv alapú tevékenység, vagyis ezen neuropszichológiai fejlődés terméke. Példának hozható a gyermek, mikor pakol a szobájában, valójában térben és időben tevékenykedik, ezáltal fejlődik a matematikai gondolkodása.

A vizuális észlelés elemzése során részletesen tárgyalja a vizuomotoros koordináció, szem-kéz koordináció, alak-háttér differenciálás, formaállandóság kérdését mint ezen terület működését biztosító bázisokat. Konkrét eseteken keresztül mutatja be, milyen élettviteli nehézségeket okozhat egyes részterületek zavara.

Az egyik eset során egy 20 éves fiatal mutat be, aki értelmi fogyatékoság tüneteit mutatja, mely alapján a speciális oktatási rendszerbe került be. A helyzetet tovább rontotta a megerősödő magatartási probléma, melyet a helytelen szakmai ellátás indukált. Ingeborg Milz a fejlődésben kis mértékű elmaradást tapasztalt. Közös tevékenység során derült ki, hogy a forma- és mennyiségállandóság területén vannak nehézségei a fiatalnak, ezért nem képes beosztani pénzét, tájékozódni az időben, holott az órát ismeri és a pénzeket is hiba nélkül felismeri. Ingeborg Milz rámutat a tünetek félreértelmezésének lehetőségére, mely által ebben az esetben hosszú éveken át nem a megfelelő fejlesztésben részesült a fiatal. Az eset kapcsán további szakmai kérdés, hogy kontrollvizsgálatok voltak-e, illetve milyen eredménnyel. Erre az esetleírás nem tér ki, így ezt a szakmai mellékszálát nem érdemes mélységében boncolni.

A nyelv matematikai gondolkodását befolyásoló szerepe során kiemeli, hogy a nyelvi, illetve beszédproblémákkal küzdő személy a verbális úton átadott matematika órán nem képes hatékonyan profitálni a felmerülő ismeretekből.

A szakmai kiadvány második felében konkrét matematikai hibaanalízist mutat be különböző feladatokon keresztül, mely által kézzelfoghatóvá válik az eljárás. Négy

szinten elemzi táblázatba foglalva a vizsgálatokat, megfigyeléseket, és azok fejlesztési lehetőségeit.

1. Konkrét eszközhasználat
2. Képi vagy grafikus megjelenítés
3. Szimbolikus megjelenítés
4. Automatizálás és alkalmazás

A fenti négy szinten áttekintést nyújt az osztályban megfigyelhető tünetekről, a lehetséges diagnosztikus módszerekről, a gyógypedagógiai fejlesztés és órai megsegítés szükséges módszeréről.

Mindehhez kapcsolódóan Ingeborg Milz összeállított egy fejlődésdiagnosztikai modellt, melynek elemeit részletesen taglalja munkájában. Az addig alkalmazott diagnosztikus eszközök és eljárások együtteséről beszélhetünk, mint például Lorenz Radatz hibakutatása.

A kiadvány végén bőséges fejlesztési eszköztárat mutat be az olvasó számára. Ezáltal a diszkalkulia felismerésének és kezelésének komplex ismeretegyüttesét olvashatja a gyógypedagógus szakember.

Farkasné Gönczi Rita

Projektzáró nap

A TÁMOP 3.1.4-08/1-2008-0001 – „A kompetencia alapú oktatás implementációja” elnevezésű pályázat projektzáró napját tartotta 2010. május 27-én az ELTE Speciális Gyakorló Óvoda és Korai Fejlesztő Módszertani Központ. A pályázat célja, hogy az intézmény infrastrukturális fejlesztésén túl megvalósulhasson az óvodai kompetencia alapú nevelés.

Ennek keretében bővült a pedagógusok módszertani kultúrája. A projekt módszer alkalmazásával kitágult az óvodai nevelés színtere (múzeumpedagógia, Természetbúvár óvodai program elindítása), melynek célja az aktív tapasztalatszerzés, a természet változásainak megfigyelése. A tevékenységközpontú gyakorlatok élményt biztosítanak, érdeklődést váltanak ki a gyermekekben. Ok-okozati összefüggések feltárására van lehetőség. A foglalkozások során kommunikációs csatornákat nyitunk meg (tapasztalatokat, élményeket mesélhetnek el).

Nagy kihívás volt a fejlesztő program és kompetencia alapú fejlesztés integrációjának megvalósítása, az életszerű projekt beillesztése a mindennapi fejlesztő munkába (pl.: szüret). A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztési repertoárja a külföldi fejlesztő pedagógiai gyakorlatban sikeresen alkalmazott PERTRA vizuális észlelés fejlesztő játékkal bővült. A projektzáró eseményen tapasztalatainkat megosztottuk a szülőkkel és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar érdeklődő hallgatóival.

A gyermekek bemutathatták a tapasztalatszerzés során készült produktumaikat, s játszottak a PERTRA játékkal a speciális „csiga játszóházban”. Az iskola-óvoda átmenetet biztosította az ELTE Bárczi Gusztáv Gyakorló Általános Iskola és Gyógypedagógiai Módszertani Központ tanulóival a közös játék, barkácsolás.

Az eseményen megjelent Pál-Horváth Rita, a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet SNI szaktanácsadója és Gereben Ferencné dr., az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar főiskolai docense.